

FORMÁLNÍ
A
MATERIÁLNÍ

STRÁNKA / PROTIPRÁVNOST TRESTNÉHO ČINU

SKUTKOVÁ PODSTATA TRESTNÉHO ČINU (SkPTČ)

(formální stránka / protiprávnost trestného činu)
„FSTČ“

Skutková podstata trestného činu je právní formou jeho typové materiální stránky, obsahující systém typových obligatorních a fakultativních znaků jeho subjektu, objektivní stránky, objektu a subjektivní stránky, uvedených v obecné a zvláštní části trestního zákoníku (zákona).

Čin je *formálně* protiprávní a trestný, protože to stanoví **zákon** ...
(*trestný čin je čin trestný ...*)

Skutkový děj, skutkový stav věci, skutková podstata TČ

- **skutkový děj: nejširší** pojem: faktická událost, tak jak se stala, zahrnující TP **relevantní** + **irelevantní** fakta ... obsah trestního oznámení podaného laikem ...
- **skutkový stav věci: užší** pojem: souhrn jen **trestněprávně relevantních** faktů z hlediska **viny** a **trestu** (§ 2/5 tr. ř.) ...
- **skutková podstata TČ: nejužší** pojem: souhrn pouze **trestněprávně relevantních** faktů z hlediska **viny** ...

Např.:

skutkový děj

(řidič motorového vozidla zn. VW, na Nový rok, v odpoledních hodinách, v nepřiměřené rychlosti havaroval a usmrtil spolujezdce, živitele rodiny ...)

skutkový stav věci

(řidič motorového vozidla v nepřiměřené rychlosti havaroval a usmrtil spolujezdce /§ 143.../ - vina, živitele rodiny /§ 42 - trest)

skutková podstata TČ

(řidič motorového vozidla v nepřiměřené rychlosti havaroval a usmrtil spolujezdce /§ 143 - vina)

Orgán činný v trestním řízení (OTŘ) postupuje („sestupuje“) při (trestně)právní kvalifikaci činu od nejširšího pojmu k užšímu a nejužšímu,

od formální stránky (SkPTČ) k materiální stránce (MSTČ) představující obsah prvně uvedené

Struktura skutkové podstaty TČ tradiční

- **Objekt (prvek TČ) - OTČ**
 - chráněný zájem, vztah ... (obligatorní znaky OTČ se zpravidla výslovně uvádí)
 - předmět útoku (fakultativní alternativa OTČ, člověk - § 140, věc - § 205 TrZ)
- **Objektivní stránka (prvek TČ) - OSTČ**
 - jednání (J) + následek (N) + příčinný vztah mezi J + N ... (obligatorní znaky OSTČ)
 - způsob jednání, místo, čas spáchání ... (fakultativní znaky OSTČ, za letu - § 291 TrZ)
- **Subjekt (prvek TČ) - STČ**
 - věk + (ne)příčetnost + rozumová a mravní vyspělost (ml.) ... (obligatorní znaky TČ)
 - speciální STČ (úřední osoba - § 127 TrZ) a konkrétní STČ (matka novorozeněte - § 142 TrZ) (fakultativní znaky STČ - § 114 TrZ)
- **Subjektivní stránka (prvek TČ) - SSTČ**
 - zavinění (úmysl - § 15 + nedbalost - § 16 TrZ) ... (obligatorní znaky SSTČ)
 - motiv ... (fakultativní znak SSTČ, pro výkon pravomoci - § 324 TrZ)

znaky SkPTČ obsahují typovou materiální stránku TČ a nelze je ztotožňovat s okolnostmi obecně polehčujícími (§ 41 TrZ) a přitěžujícími (§ 42 TrZ)

znaky **obligatorní vyžaduje každá SkPTČ**, znaky *fakultativní* jen ta, která je obsahuje

absence obligatorního, a tam, kde se žádá i znaku *fakultativního*, znamená absenci SkPTČ a tím i absenci trestní odpovědnosti pachatele

Struktura skutkové podstaty TČ doporučená

- **Subjekt TČ**
- **Objektivní stránka TČ**
- **Objekt TČ**
- **Subjektivní stránka TČ**

Důvody jiného uspořádání struktury skutkové podstaty TČ:
racionalizace, tj. optimální algoritmus postupu OTŘ při
trestněprávní kvalifikaci činu z hlediska viny

Je racionálnější začít posuzováním a hodnocením **subjektu** (pachatele), neboť v případě zjištění, že tu trestně odpovědný subjekt není, končí jakékoliv další úvahy o právní kvalifikaci činu ... a námaha s tím spojená ...

Podle tradiční struktury by se toto zjistilo až při třetím kroku, po zkoumání objektu a zejména objektivní stránky TČ ...

Třídění skutkových podstat TČ

- **1. charakter + stupeň typové SŠTČ obsažené ve znacích SkPTČ**
 - **základní** (§ 140/1 TrZ) – vražda trestná jako „**základ**“
 - **kvalifikovaná** (§ 140/2, 3 TrZ) – vražda **přísněji** trestná než základní vražda
 - **privilegovaná** (§ 141, § 142 TrZ) – zabití, vražda ... **mírněji** trestné než základní vražda
- **2. skladba znaků SkPTČ**
 - **jednoduchá** (§ 140/1 TrZ) – znaky jsou dány „po jednom ...“
 - **složitá**
 - **složená z více základních SkPTČ** (§ 274/2 a) ohrožení pod vlivem ... = (§ 274/1 + § 148/1)
 - **kumulativní** (§ 173 loupež, kumulace OTČ, osobní svoboda a majetek ...)
 - **alternativní** (§ 205/1, a) – e) alternativy způsobů jednání, následků a místa krádeže ...)
- **3. povaha (hypotetické dispozice) trestněprávní normy ve SkPTČ**
 - **příkazující** (§ 150, neposkytnutí pomoci) – musíme si pomáhat ...
 - **zakazující** (§ 205, krádež) – krást se nemá, nepokradeš ...
 - **popisná** (§ 184, pomluva) – pomluva definovaná, popsána přímo v TrZ ...
 - **odkazující** (§ 247, porušení zákazů ...) – TrZ se dovolává devizového zákona ...
 - **blanketová** (§ 248, porušení předpisů ...) – TrZ se dovolává blíže neurčeného právního předpisu o nekalé soutěži
 - **taxativní** (§ 142, vražda novorozeného dítěte matkou) – uzavřený výčet znaků
 - **demonstrativní** (§ 272/1, obecné ohrožení) – neuzavřený výčet znaků objektivní stránky (jiné podobně nebezpečné jednání ...)
 - **obecné** (§ 140/1) – rodově definovaná vražda, odlišená např. od zabití ...
 - **kasuistické** (§ 140/3) – druhově, v rámci vraždy definované její kvalifikované typy ...

SPOLEČENSKÁ ŠKODLIVOST TRESTNÉHO ČINU

(**materiální** stránka / protiprávnost trestného činu)
„MSTČ“

Společenská škodlivost (dříve nebezpečnost trestného činu pro společnost) vyjadřuje jeho sociální (sociálně politickou) povahu, spočívající ve schopnosti jednání pachatele tohoto činu vyvolat nejzávažnější poruchy či ohrožení určitých zájmů, chráněných v dané společnosti, na něž se musí z tohoto důvodu reagovat prostředky trestního práva (princip TPH jako „ultima ratio“).

Čin je ***materiálně*** protiprávní, protože to stanoví zákon s ohledem na jeho ***společenskou škodlivost*** ...

společenská nebezpečnost TČ (SNTČ)... (§ 3 odst. 1, 2, 4 tz)

1. 1. 2010 odchází ze „scény“ ...

jako pojem neurčitý a poznamenaný do jisté míry ideologií doby minulé ... („třídní nebezpečnost“)

definice SNTČ:

Společenská nebezpečnost trestného činu vyjadřuje jeho sociální (sociálně politickou) povahu, spočívající ve schopnosti jednání pachatele tohoto činu vyvolat nejzávažnější poruchy či ohrožení určitých zájmů, chráněných v dané společnosti, na něž se musí z

tohoto důvodu reagovat prostředky TPH

společenská škodlivost TČ (SŠTČ)... (§ 12 odst. 2 TrZ)

nahrazuje SNTČ jako pojem přesnější, výstižnější, bez „zátěže“ minulosti ...

definice SŠTČ:

Společenská škodlivost trestného činu vyjadřuje jeho sociální (sociálně politickou) povahu, spočívající ve schopnosti jednání pachatele tohoto činu vyvolat nejzávažnější poruchy či ohrožení určitých zájmů, chráněných v dané společnosti, na něž se musí z tohoto důvodu reagovat prostředky TPH

**SŠTČ je určovaná povahou a závažností TČ (§ 39 odst. 2 TrZ)
za srovnání stojí obsah § 39 odst. 2 TrZ a § 3 odst. 4 tz ...!!!**

Podobnost více než nápadná ...

– **Charakter a stupeň SŠTČ**

- **Charakter** (kvalita) = dány **povahou** ohrožení nebo poruchy zájmů; např. život, zdraví, majetek ...
- **Stupeň** (kvantita) = dány **mírou** ohrožení nebo poruchy zájmů; např. ublížení na zdraví, těžká újma na zdraví, diferencované výše způsobené škody ...
- **Odstupňování TySŠTČ u Přč + ZI vyjadřuje trestní sazba:**
 - **Přečiny** jsou všechny ***nedbalostní*** trestné činy a ty ***úmyslné*** trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s **horní hranicí trestní sazby do pěti let** (§ 14/2 TrZ);
 - **Zločiny** jsou všechny trestné činy, které nejsou podle trestního zákona přečiny (§ 14/3 TrZ);

– **Formy (druhy) SŠTČ**

- **Typová** SŠTČ = obsažena ve znacích skutkových podstat TČ v TrZ;
- **Konkrétní** SŠTČ = obsažena v jednotlivě spáchaném TČ;

typová a konkrétní SŠTČ a skutková podstata TČ

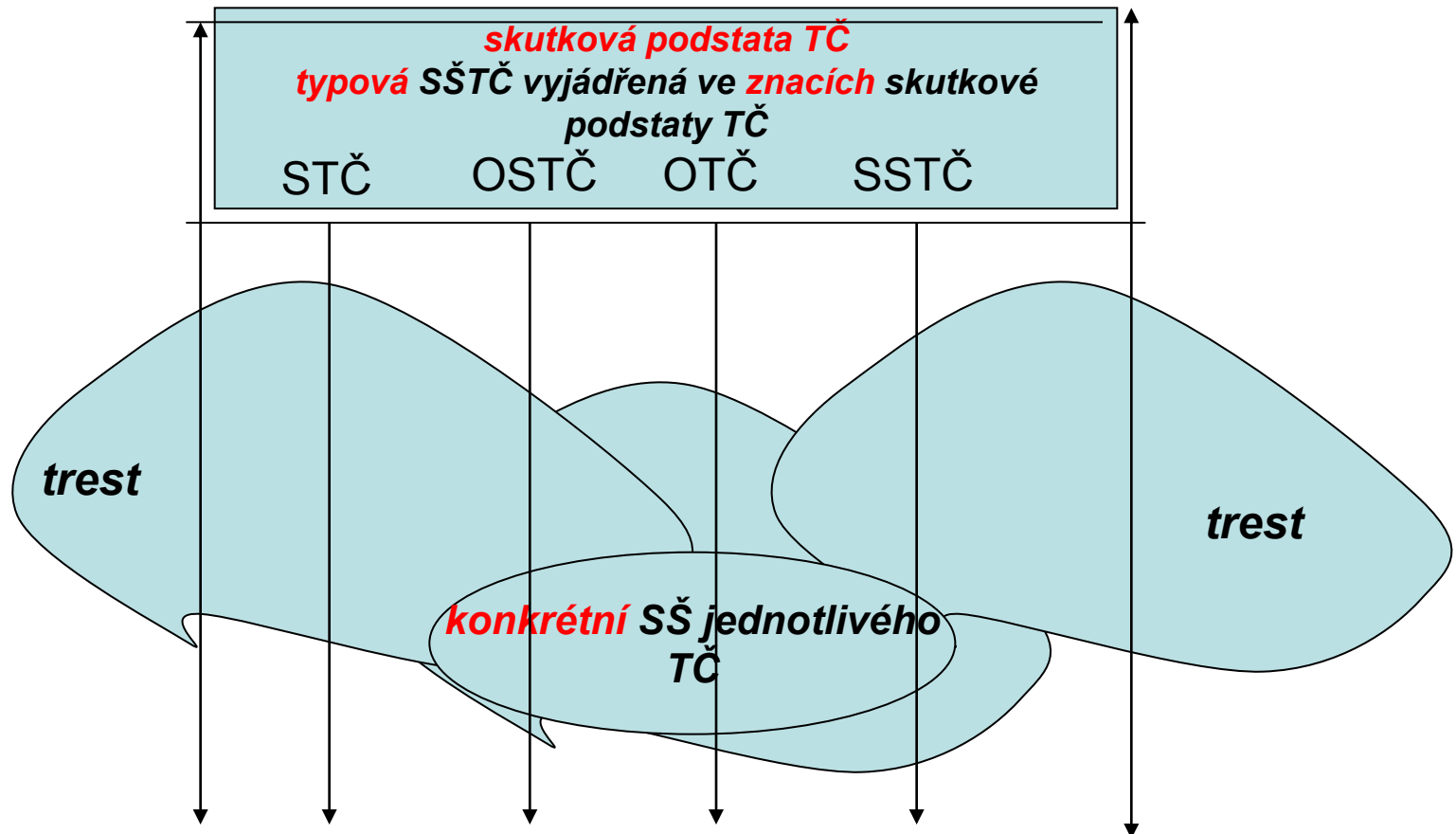
VINA

typová SŠTČ (TySŠTČ) je **MĚŘÍTKEM** konkrétní SŠTČ, z hlediska **VINY**

TySŠTČ je vyjádřena ve znacích skutkové podstaty (SkPTČ)

FSTČ (§ 12/1+§ 13/1) zahrnuje v sobě MSTČ (§12/2 + § 39/2)

v rámci ust. zvl. č. TrZ § ...

typová a konkrétní SŠTČ

TREST

typová SŠTČ je **MĚŘÍTKEM** konkrétní SŠTČ, z hlediska **TRESTU**
TySŠTČ jde nad rámec skutkové podstaty, je vyjádřena zejména v
obecných okolnostech polehčujících a přitěžujících stojících
mimo znaky SkPTČ

§ 39/2

§ 41

§ 42

§ 54/2, 3

§ 58/1, 5

§ 59/1

povaha a závažnost spáchaného trestného činu výslovně uvedená
jako předpoklad ukládání trestů:

§ 60 (domácí vězení)

§ 62 (obecně prospěšné práce)

§ 66 (propadnutí majetku) ... aj.

příklady:

§ 206 odst. 2 – zpětná zpronevěra z hl. V + T:

1x odsouzený defraudant = minimum pro
naplnění znaku subjektu z hlediska
viny, recidivu nelze přičíst ještě podle § 42
p) TrZ jako okolnost přitěžující

zákaz dvojího přičítání - § 39/4 věta 1. TrZ

5x odsouzený defraudant = 1x ods.
„spotřebuje SkPTČ“ - VINA

4x se přičte jako okolnost podle § 42 p) TrZ -
TREST

§ 206 odst. 5 písm. a) – škoda velkého
rozsahu (5 000 000) z hl. V + T:

při škodě 20 000 000 „spotřebuje SkPTČ“

5 000 000 - VINA

co do 15 000 000 se přičte jako okolnost podle
§ 42 k) vyšší škoda - TREST